

Tlačová správa

Bratislava, 3. október 2024

Poznáme víťazov 23. ročníka ocenenia CE ZA AR. Komplikované zadania vyústili do kvalitnej architektúry

Už tradične prvý októbrový štvrtok patrí tomu najlepšiemu zo slovenskej architektúry – Cene za architektúru CE ZA AR, ktorú každoročne vyhlasuje Slovenská komora architektov. Možno patríte medzi verných televíznych divákov a sledujete priamy prenos na Dvojke STVR, možno ste účastníkmi slávnostného galavečera priamo v Starej tržnici v Bratislave, a možno čakáte na výsledky v aktuálnych správach. Nech je to akokoľvek, laureáti ocenenia v jednotlivých kategóriách v aktuálnom 23. ročníku CE ZA AR sú od štvrtka 3. októbra 2024 známi.

#domavarchitecture

Cieľom komunikačnej kampane aktuálneho ročníka ocenenia CE ZA AR je zviditeľnenie širokého spektra prístupov k bývaniu a podnietenie odbornej diskusie na túto tému. #domavarchitecture znamená prijímať súčasné výzvy, sociálne, ekonomické i environmentálne, ktoré sa týkajú nás všetkých. Môžeme hovoriť o dostupnom bývaní v mestách, či bezdomovectve, o hybridných modeloch bývania a rôznych adaptačných stratégiách alebo aj o krajinárskych aspektoch. Aj o týchto témach je svetový architektonický diskurz a v našich podmienkach sa k nim pridáva aj pretrvávajúci nedostatok nájomných bytov, (ne)flexibilita územného plánovania, bývanie marginalizovaných skupín, či miestne špecifiká ako napríklad prístup k prirodzenému osvetleniu.

Nora Vranová, predsedníčka Slovenskej komory architektov zdôraznila: „O aktuálnosti tejto témy svedčí aj to, že hoci máme len dve kategórie, ktoré sú priamo zamerané na bývanie, viac ako polovica nominovaných diel sa nejakým spôsobom téme bývania venuje. Môžeme medzi nimi vidieť nové aj zrekonštruované rodinné a bytové domy, atypické rezidenčné interiéry i krajinnú architektúru v obytnom prostredí. Nominované diela posúvajú hranice zaužívaných typológií, konštrukčných postupov a materiálových riešení, čím zohľadňujú meniace sa nároky na kvalitu života a bývania.“

Pre spoločnosť a našu spoločnú budúcnosť je dôležité, aby sme v týchto témach boli čoraz viac doma a riešili výzvy, ktoré sú s nimi spojené, aby spojenie #domavarchitecture čoraz častejšie nadobúdalo pozitívnu konotáciu.

Medzinárodná porota

Aj tento rok sa podarilo zostaviť porotu z renomovaných slovenských aj zahraničných odborníkov a odborníčkou. Za povšimnutie stojí, že porotcom a porotkyniam je blízky stredoeurópsky región, ale aj aktívne pôsobenie v iných krajinách a v tomto kontexte mali možnosť hodnotiť prihlásené diela. Pozvanie do poroty prijali:

Petra Kunarová (architektka, CZ), predsedníčka poroty

Samppa Lappalainen (architekt, FI)

Jan Schindler (architekt, CZ)

Lucie Vogelová (krajinná architektka, CZ)

Doris Wälchli (architektka, CH)

Zuzana Zacharová (architektka, SK)

Ján Hoffstädter (akademický sochár, SK)

Matúš Pajor (architekt, SK-FI), náhradník poroty

„V rámci letošního ročníku ceny za architekturu jsme měli možnost poznat opravdu výtečné realizace, a to ve všech kategoriích včetně občanských budov i architektury krajinné. Setkali jsme se také s řadou skvělých příkladů udržitelné architektury, a to především v oblasti rekonstrukcí. Díky patří nejen jejich autorům, ale i zadavatelům, mnohdy veřejným, z čehož mám upřímnou radost,“ priblížila dojmy z práce poroty Petra Kunarová a zdôraznila: *„V poslední době by nás snadno mohl přepadnout trochu tíživý pocit, že architektura nemá smysl. Jsem přesvědčena, že architektura je disciplínou kulturotvornou, která nejen odráží, ale zároveň i formuje společenské dění. A proto jednoznačně a bez pochyb má architektura smysl.“*

Laureáti CE ZA AR 2024

Porota z 24 nominácií určila 6 víťazných diel v jednotlivých kategóriách a ku každému pripojila komentár:

KATEGÓRIA RODINNÉ DOMY

Drevodom Devín

Bratislava – Devín (2023)

Ateliér: plusminusarchitects

Architektúra: Maroš Fečík, Filip Kandráv, Katarína Rojková

Rodinný dom na Devíne je dobre zvládnutou prácou skúsených architektov – na komplikovanom pozemku, z hľadiska terénu aj regulatívu, dokázali autori zrealizovať pomerne objemný dom, ktorý však nebudí nutne okázalý dojem a zo svojho okolia

čerpá samé výhody. V interiéri domu nechýbajú autorské, remeselne dobre spracované detaily.

KATEGÓRIA BYTOVÉ DOMY

Podun

Bratislava (2024)

Ateliér: kuklicasmerek+

Architektúra: Peter Kuklica, Martin Smerek

Iné: Michal Bajan (stavebné riešenie), Peter Šlachta (konceptný vklad investora), Klaudia Ganderák Matiaško (spoluautor interiérov)

So sympatickou ľahkosťou sa autori v návrhu vyrovnali s pomerne stiesnenými okrajovými podmienkami územia – bytový dom jednoznačne porotu presvedčil tak svojou figúrou, ktorá na tieto podmienky dôsledne, ale sviežo reaguje; ako aj rozvrhnutím jednotlivých bytov a vonkajších priestorov, ktoré ponúkajú svojim obyvateľom komunitné využitie. Príťažlivá materialita fasád presne zapadá do okolitého kontextu. Bytový dom Podun sa jednoznačne radí medzi predstaviteľov kvalitnej súčasnej architektúry.

KATEGÓRIA OBČIANSKE A PRIEMYSELNÉ BUDOVY

Prístavba a nadstavba základnej školy v Devínskej Novej Vsi

Bratislava (2023)

Ateliér: AtomStudio

Architektúra: Martin Hudec, Katarína Bergerová

Iné: Daniel Kubiš (spolupráca pri realizácii)

V prípade prístavby a nadstavby základnej školy v Devínskej Novej Vsi vyzdvihujeme udržateľný dizajn a premyslenú integráciu s existujúcou budovou. Architekti vyriešili nedostatok kapacity rozšírením pôvodnej budovy o jedno poschodie a nový pavilón, ktorým sa uzavrel a vylepšil priestor vo vnútrobloku. Výber nových materiálov umožňuje jasne rozpoznať pôvodnú stavbu. Napriek rozpočtovým obmedzeniam architekti priniesli výrazné zlepšenie priestoru a podmienok pre výučbu s využitím udržateľných, technologicky nenáročných riešení, akými sú prirodzené vetranie či osvetlenie. Dielo poukazuje na potenciál transformácie vzdelávacích zariadení pri súčasnom zabezpečení vysokej kvality a udržateľnosti.

KATEGÓRIA INTERIÉR

Bazén byt

Bratislava (2023)

Ateliér: GRAU

Architektúra: Andrej Olah, Filip Marčák, Matej Kurajda

Interiér bytu „Bazén“ okrem samotného vydarene realizovaného konceptu nového využitia bazénu a výborného remeselného prevedenia presvedčil porotu aj istou samozrejmosťou, s ktorou je pomerne malý obytný priestor možné využívať. Ponorenie sa do pohodlia gauča v zníženom priestore pôvodného bazénu tomu jednoznačne napomáha. Nesmieme však prehliadnúť ani vrstvu nového využitia hluchého priestoru domu rodičov a návratu k nim.

KATEGÓRIA EXTERIÉR

Urban Residence - Obytný dvor

Bratislava (2021)

Ateliér: Compass Architekti, Ateliér DIVO

Architektúra: Juraj Benetin, Matej Grébert, Peter Janeček, Juraj Česelský, Samuel Korbeľa, Daniel Paulík

Krajinná architektúra: Ján Augustín, Iveta Augustínová

Koncept zvlnenej krajiny medzi dvomi obytnými domami vznikol z nutnosti skĺbiť podzemné parkovanie s regulatívom minimálnej hrúbky zeminy nad ním. Hoci by sa pri pohľade „zhora“ mohol javiť koncept ako príliš jednoduchý či príliš silný, v skutočnosti z pohľadu užívateľa funguje výborne a stáva sa dobrým príkladom, ako do husto zastavaného mesta vniesť vytúžený tieň stromov, vlhkú mikroklimu, možnosť odpočinku, ale aj detských hier. Autori tvorivo a veľmi presvedčivo premenili zdanlivo obmedzujúce okrajové podmienky na originálny a fungujúci návrh verejného priestoru.

KATEGÓRIA FENOMÉNY ARCHITEKTÚRY

Apartmány v Rožňavskom kláštore

Rožňava (2022)

Ateliér: Sadovsky & Architects

Architektúra: Oliver Sadovsky, Martin Červienka

Rožňavská rekonštrukcia františkánskeho kláštora z 18. storočia na kultúrne centrum je ukážkou sily lokálnej participácie a kolektívneho úsilia. Citlivá renovácia priestorov kláštora prináša nové apartmány a spája historickú obnovu s rozvojom komunity. Zachováva dedičstvo miesta a vytvára moderné, minimalistické priestory. Pri citlivej prestavbe boli použité miestne materiály ako drevo či omietka a zároveň sa podarilo dosiahnuť rovnováhu medzi tradíciou a funkčnosťou. Kedysi chátrajúca stavba sa zmenila na príjemné kultúrne centrum, ktoré reaguje na potreby súčasnosti.

Špeciálne ocenenia

CENA VEREJNOSTI

Čoraz obľúbenejšia anketa Cena verejnosti má v aktuálnom ročníku svoje etablované miesto. Hlasovanie bolo spustené 1. septembra na portáli www.cezaar.tv a svojho

favorita spomedzi nominácií mala verejnosť možnosť podporiť až do galavečera 3. októbra 2024, kedy sa hlasovanie ukončilo a cena bola vyhlásená. Cenu verejnosti napokon získalo dielo Drevodom Devín vďaka 1539 hlasom, z celkového počtu 11438 hlasov. Hlasovanie bolo každý pracovný deň podporené na portáli generálneho mediálneho partnera Denníka N – v Minúte za minútou.

PATRÓN ARCHITEKTÚRY

Cenu Patrón architektúry 2024 získalo **združenie Čierne diery** za neúnavnú snahu vynášať cenné objekty architektonického dedičstva z pomyselných "čiernych dier" znovu na svetlo.

Občianske združenie Čierne diery od roku 2014 objavuje zabudnuté architektonické pamiatky a umelecké diela v rôznych kútoch Slovenska, najmä však v historických industriálnych lokalitách. Zaoberá sa predovšetkým ich mapovaním, popularizáciou a prezentovaním širšiemu publiku. Hoci ambíciou združenia nie je pamiatky priamo zachraňovať, Čierne diery sa viackrát postavili na obranu aktuálne ohrozených stavieb, či už podávaním podnetov, iniciovaním širšej spoločenskej diskusie alebo zapojením sa do procesu ich udržateľnej obnovy. Dnes už legendárnymi sú ich risografiky a knižné publikácie venované ikonickým stavbám.

Hlavní predstavitelia združenia, Martin Lipták, Lívia Gažová, Michal Tornyai, Barbara Kowalcuková, Lukáš Patera, Andrej Sarvaš, Miroslav Beňák, spoločne s rozsiahlou komunitou spolupracovníkov, nadšencov a podporovateľov plnia nezastupiteľnú úlohu pri ochrane a dokumentácii nášho hmotného kultúrneho dedičstva.

Ocenenie „Patrón architektúry“ udeľuje predstavenstvo Slovenskej komory architektov za osobitný prínos pre rozvoj architektúry, ktorý nie je vyjadrený architektonickým dielom, ale, naopak, je výsledkom práce osobnosti, miestnej samosprávy alebo inštitúcie, ktorá sa zaslúžila o rozvoj architektúry na Slovensku.

Žijeme v architektúre, žijeme architektúrou - sprievodné aktivity CE ZA AR 2024

Slovenská komora architektov v spolupráci s Inštitútom Slovenskej komory architektov v tomto roku opäť prichádza s monumentálnou opticko-akustickou inštaláciou umiestnenou pod premostením na nádvorí vodných kasární, za ktorou stojí kolektív autorov: Petra Vavrová, Tomáš Stanek, Daniel Kordík, Michal Koštenský, Mário Puškarev, Martin Skoček, Jozef Murín, Marek Bihún a Daniel Gavenda. Konštrukčné riešenie **Pavilónu CE ZA AR 2024** predstavuje LED stena s rozmermi 37 x 6m. Ponúkne divákovi sekvenciu záberov z nominovaných diel aktuálneho ročníka ocenenia CE ZA AR 2024. Inštalácia je zároveň **súčasťou Festivalu súčasného umenia Biela noc** a návštevníci si ju môžu prísť pozrieť počas víkendu 4. – 6. októbra (19:00 – 00:00) do Slovenskej národnej galérie.

Pavilón vytvorí priestor aj pre ďalšiu sprievodnú aktivitu CE ZA AR 2024, ktorou je odovzdávanie cien víťazom pilotného ročníka **fotograficko-literárnej**

súťaže pre stredoškolskú mládež #mojemiesto. Slávnosť sa bude konať na nádvorí Slovenskej národnej galérie v piatok 4. 10. 2024 o 15:00.

Kontext súťaže #mojemiesto je zároveň jednou z tém októbrového čísla Magazínu N. Časť jeho nákladu už niekoľko rokov SKA odkupuje a distribuuje na stredné školy po celom Slovensku ako súčasť osvetu o architektúre.

V sobotu 5. 10. 2024 o 18.00 hod je na programe **CLUBOVKA** v spolupráci so Slovenskou komorou architektov. Návštevníci v kinosále SNG uvidia **film „Eileen Gray and the House by the Sea“**. Za tohtoročnou filmovou novinkou stojí režisérsko-produčenská dvojica Beatrice Minger a Christoph Schaub. Film predstaví írsku dizajnérku a architektku Eileen Gray, ktorá si v roku 1929 podľa svojho návrhu nechala postaviť svoje útočisko na Azúrovom pobreží.

Kým organizačný tím Cien za architektúru finalizuje prípravu na slávnostný galavečer, čakanie na výsledky aktuálneho ročníka verejnosti spestrilo päť sobôt na Dvojke od 31. 8. do 28. 9. s televíznym formátom **„Súčasná slovenská architektúra“**. Všetky videodokumenty sú prístupné aj na cezaar.tv.

Viac info: [Pavilón CE ZA AR a sprievodné aktivity](#)

Ocenenie CE ZA AR

Vyhlasovateľ: Slovenská komora architektov

Organizačný partner: Inštitút Slovenskej komory architektov (ISKA)

Generálny partner: VÚB banka

Z verejných zdrojov podporil hlavný partner projektu: Fond na podporu umenia

Partner mobility: Mercedes-Benz Slovakia

Záštitu nad aktuálnym ročníkom prevzali primátor Hlavného mesta Bratislavy a starosta Mestskej časti Bratislava – Staré mesto.

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy

+421 905 410 548

tarnocy@komarch.sk

cezaar@komarch.sk

W: <https://cezaar.tv/>

FB: facebook.com/cenazaarchitekturu/

IG: instagram.com/ce_za_ar/

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje prehliadku Cena Slovenskej komory architektov CE ZA AR.